

Examenverslag van bedrijfseconomie havo, tweede tijdvak (2024)

Beste leerling,

In dit examenverslag voor leerlingen proberen we een zo goed mogelijk antwoord te geven op de volgende vraag:

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus behandelde kennis & vaardigheden?

Om een zo duidelijk mogelijk verslag te maken, hebben we de vragen onderverdeeld in 4 categorieën.

- I. Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden
- II. Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag
- III. Een-stapje-extra-vraag
- IV. Niet voorgekomen in de cursus

De eerste categorie doet een beroep op algemene basisvaardigheden, welke we bekend veronderstellen. Categorie II en III zijn vragen die op te lossen zijn met de kennis en vaardigheden die je op de cursus geleerd hebt. De laatste categorie vragen is op de cursus niet aan bod gekomen. In *bijlage 1*, achteraan dit document, vind je een nadere toelichting van deze categorieën.

Het is belangrijk om te beseffen dat deze categorieën niets zeggen over de moeilijkheidsgraad van een vraag. Een vraag die rechtstreeks op te lossen valt met kennis en vaardigheden uit de cursus (categorie II) kan best een pittigere opgave zijn dan een vraag die niet is voorgekomen tijdens de cursus (categorie IV).

Mocht je vragen of opmerkingen hebben naar aanleiding van dit examenverslag, dan horen we dit uiteraard heel graag! Je mag ons hier altijd over mailen op info@sslleiden.nl.

Met vriendelijke groet,

Hans Huibregtse

vraag	aantal punten	categorie vraag	toelichting categorie keuze:
1	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Rechtsvormen' is besproken dat de aandelen van een NV vrij verhandelbaar zijn op de beurs. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
2	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De invloed van het beursklimaat op de emissiekoers is niet besproken in de cursus, omdat het grotebakstof is.
3	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is de formule besproken voor het berekenen van het aantal geplaatste aandelen. Ook kon hierbij de examentip helpen dat je altijd eerst het aantal geplaatste aandelen berekent. Met deze kennis kon je het eerste punt scoren bij deze vraag. In dezelfde uitleg is besproken dat de 'emissiekoers' bestaat uit de 'nominale waarde' en 'agio' per aandeel. Met deze formule kon je het 'agio per aandeel' berekenen. Het totale 'agio' kon je berekenen door het 'agio per aandeel' keer het aantal aandelen te doen, waardoor je het tweede punt kon verdienen.
4	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Balans' van de uitleg 'Aandelen & obligaties' is de formule besproken voor het berekenen van het aantal geplaatste aandelen. Daarnaast is besproken in de examentip dat je deelt door het aantal geplaatste aandelen wanneer je iets per aandeel moet berekenen. Door het resultaat te delen door het aantal geplaatste aandelen, kon je twee punten scoren bij deze vraag.
5	2	IV	Niet voorgekomen op de cursus: De redenen voor het reserveren van het resultaat zijn niet besproken in de cursus, omdat het grotebakstof is.
6	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' zijn de verschillen tussen het werken in loondienst en als zzp'er besproken. Hier is onder andere besproken dat je in loondienst wordt doorbetaald bij ziekte en verplicht pensioen opbouwt. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
7	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Belastingvoordeel' van de uitleg 'Lenen' is besproken dat je de interestkosten van een hypothecaire lening van je belastbaar inkomen kan aftrekken, wat belastingvoordeel oplevert. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
8	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Annuititeiten' van de uitleg 'Lenen' is in een stappenplan besproken hoe je de nieuwe schuldrest berekent bij een 'annuïteit'. Met dit stappenplan kon je het eerste punt verdienen bij deze vraag.
	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor het tweede punt kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Om de woningwaarde in november te berekenen, kon het helpen om alle periodes te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.

9	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Samengestelde interest' van de uitleg 'Sparen' is in een stappenplan met een voorbeeld besproken hoe je de 'eindwaarde' of 'contante waarde' kan berekenen met behulp van een tijdlijn. Hier kon je het eerste punt mee verdienen bij deze vraag. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van de 'eindwaarde' bij meerdere stortingen, bijvoorbeeld bij opgave 96.
	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor het tweede punt kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Met behulp van de informatie in de tekst kon je het bedrag van de boete berekenen en dit aftrekken van de berekende eindwaarde. Het kon hierbij helpen om 'elk jaar' te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
10	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Marketinginstrumenten' zijn de vier instrumenten (4P's) van de 'marketingmix' besproken en hoe je deze kan herkennen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Zo is bijvoorbeeld besproken dat je het marketinginstrument 'plaats' kan herkennen aan de fysieke winkel of webshop. Met deze kennis kon je zien dat het aanbieden via Booking.com bijvoorbeeld zou kunnen passen bij 'plaats'.
11	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Marketinginstrumenten' zijn de vier instrumenten (4P's) van de 'marketingmix' besproken en hoe je deze kan herkennen. Zo is bijvoorbeeld besproken dat je het marketinginstrument 'product' kan herkennen aan service of kwaliteit. Met deze kennis kon je zien dat bijvoorbeeld het goede ontbijt zou kunnen passen bij 'product'.
12	4	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor de eerste 4 punten van deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hierbij helpen om de voetnoot en alle woorden 'per' (jaar/kamer etc.) te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Break-even' van de uitleg 'Resultaat' is besproken dat 'variabele kosten' veranderen als de afzet verandert, en 'constante kosten' niet. Met deze kennis kon je bedenken dat de inkoopkosten variabel zijn. In het onderdeel 'Winst' is besproken dat het 'resultaat' omzet - kosten is. Met deze kennis kon je het resultaat berekenen om het vijfde punt te scoren. In het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen staat de formule voor het berekenen van de 'cashflow' gegeven bij het onderdeel 'Kengetallen'. Door deze formule in te vullen kon je het laatste punt van deze vraag verdienen.
13	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Door de bedragen uit de tekst te halen, kon je berekenen of aan de eerste voorwaarde is voldaan. Het kon hierbij helpen om de bedragen uit je einddoel te markeren in de tekst en in je eigen antwoorden van eerdere vragen, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'. Voor het tweede punt kon het helpen om het woord 'maandelijks' te markeren om de cashflow per maand te berekenen, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
14	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Afschrijving' van de uitleg 'Resultaat' is de formule voor het berekenen voor de 'afschrijvingskosten'. Door deze formule in te vullen kon je deze vraag beantwoorden. Het kon hierbij helpen om 'per maand' te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
15	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Marketinginstrumenten (4P's)' zijn de begrippen 'pushstrategie' en 'pullstrategie' besproken. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.

16	4	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Debiteuren/crediteuren' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is in een stappenplan besproken hoe je de ontvangsten/uitgaven door verkoop/inkoop in een bepaalde periode kan berekenen. Ook hebben we in deze uitleg besproken, dat alle ontvangsten inclusief btw zijn. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van ontvangsten bij contante verkopen en verkopen op rekening, bijvoorbeeld bij opgave 42.
17	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Debiteuren/crediteuren' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is in een stappenplan besproken hoe je de ontvangsten/uitgaven door verkoop/inkoop in een bepaalde periode kan berekenen. Ook hebben we in deze uitleg besproken, dat alle ontvangsten en uitgaven inclusief btw zijn. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
18	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Begrippen' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat btw altijd een uitgave of ontvangst is, maar dat je de betaalde btw terug kan vorderen en de ontvangen btw nog moet afdragen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met veranderingen op de balanspost 'Te betalen btw', bijvoorbeeld bij opgave 40.
19	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hier helpen om de einddoelen in de voorwaarden en de tekst te markeren, zoals besproken in 'Stappenplan examensom'.
20	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Voor deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene lees- en rekenvaardigheden. Het kon hier helpen om het einddoel in de vraag en de bijbehorende gegevens in de tekst te markeren.
21	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Begrippen' van de uitleg 'Financiële verslaggeving' is besproken dat de ontvangsten de liquide middelen veranderen, en dat we dan alleen kijken naar wat er écht is betaald. Aangezien er pas wordt betaald in april, valt dit niet binnen het eerste kwartaal. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
22	1	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene kennis en redeneervaardigheden. Zo kon je bijvoorbeeld bedenken dat verduurzaming kan leiden tot minder energieverbruik, waardoor je kosten kan besparen.
23	3	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'SWOT-analyse' van de uitleg 'Ondernemen & marketing' is besproken hoe je kan bepalen bij welk onderdeel van de 'SWOT' een kenmerk past. Dit is ook toegepast op een voorbeeld, zodat je kon zien hoe je zo'n vraag kan beantwoorden. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met de 'SWOT-analyse', bijvoorbeeld bij opgave 181.
24	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de uitleg 'Rechtsvormen' is besproken dat elk bedrijf (bij elke rechtsvorm) zich moet inschrijven bij de KvK. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
25	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de bron stond gegeven dat de 'liquiditeitspositie' wordt gemeten aan de hand van de 'quick ratio' en de 'solvabiliteit'. Bij het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is besproken dat er een hoog risico op faillissement is wanneer bedrijven een slechte 'solvabiliteit' of 'liquiditeit' hebben. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.

26	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? Op het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen staan de formules voor het berekenen van de 'current ratio' en de 'quick ratio'. Aan de hand van deze formules kon je zien dat het verschil is dat bij de 'quick ratio' de voorraden niet worden meegenomen. Met deze kennis kon je het eerste punt scoren.
	1	III	Wat was/waren de extra denkstap(pen)? Voor het tweede punt kon je de extra denkstap zetten dat voorraden moeilijk te verkopen kunnen zijn, bijvoorbeeld omdat ze over datum zijn of niet meer in de mode. Hierdoor geeft de 'current ratio' geen goed beeld van de liquiditeit. Hier kon je het tweede punt mee verdienen.
27	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In de bron stond gegeven dat je de financiële positie kon berekenen aan de hand van de 'quick ratio' en de 'solvabiliteit'. De formules voor deze twee kengetallen stonden in het formuleblad dat je tijdens de cursus hebt gekregen, bij het onderdeel 'Kengetallen'. In het onderdeel 'Kengetallen' van de uitleg 'Balans & beoordelen' is in een examentip besproken dat het kan helpen om de balans op te delen in categorieën bij het berekenen van kengetallen. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden. Tijdens de cursus heb je ook kunnen oefenen met het berekenen van kengetallen, bijvoorbeeld bij de opgaven 13 en 14.
28	2	I	Welke algemene kennis & vaardigheden kon je gebruiken? Bij deze vraag kon je gebruikmaken van je algemene kennis en redeneervaardigheden. Aangezien Joshua niet zelf kon werken, kon hij op zoek gaan naar oplossingen zodat het werk toch wordt gedaan.
29	1	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Werknemers' van de uitleg 'Personeelsbeleid' zijn onder het kopje 'Werknemersvertegenwoordiging' de 'ondernemingsraad' en de 'vakbond' besproken. Hier is besproken dat de 'vakbond' opkomt voor een hele sector en onder andere cao-onderhandelingen uitvoert. Aangezien in de tekst stond dat de staking bedoeld is voor alle medewerkers in het openbaar vervoer met een cao, kon je weten dat dit ging over de 'vakbond'.
30	2	II	Welke stof uit de cursus kon je gebruiken? In het onderdeel 'Contract' van de uitleg 'Personeelsbeleid' zijn de voor- en nadelen van een contract voor onbepaalde tijd besproken. Daar is onder andere besproken dat je bij dit contract moeilijk ontslagen kan worden en dat er veel zekerheid is voor de werkgever en werknemer. Met deze kennis kon je deze vraag beantwoorden.
	57		

verdeling per categorie:

categorie	aantal punten	percentage
I	15	26%
II	37	65%
III	1	2%
IV	4	7%
	57	100%

In hoeverre was het examen te maken met behulp van de op de cursus opgedane kennis & vaardigheden?

Dit gold voor: 93% van de vragen (namelijk categorie I, II en III).

Bijlage 1: Toelichting categorieën

Categorie I: Algemene (niet-vakgerelateerde) kennis & vaardigheden

Dit betreft de volgende vragen: vragen waarbij een beroep wordt gedaan op algemene kennis & vaardigheden. Dit zijn kennis & vaardigheden die niet zijn opgenomen in de eindtermen in de syllabus.

Categorie II: Alleen-kennis/aanpak-uit-de-cursus-vraag

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen die letterlijk voorkomen in de uitleg (in de uitleg of in een klassikaal voorbeeld);
- Vragen die letterlijk met een stappenplan op te lossen zijn;
- Vragen die vergelijkbaar zijn met opgaven uit de opgavebundel die vrijwel altijd worden opgegeven door de hoofddocent;
- Theorievragen die niet worden behandeld op de cursus, maar die we je van tevoren via de vakkenpagina geadviseerd hebben te leren (uit bijv. Samengevat);
- Vragen die vergelijkbaar zijn met vragen uit de voorbereidende opgaven.

Categorie III: Een-stapje-extra-vraag

Dit betreffen vragen waarbij je, de naam zegt het al, een stapje extra moet zetten. Oftewel: je moest je kennis en vaardigheden behandeld tijdens de cursus combineren met een stukje 'inzicht'. Bijvoorbeeld:

- Je moet net even buiten het stappenplan om denken;
- Je moet informatie uit de tekst halen om een bepaalde variabele voor een formule of berekening uit te rekenen.

Categorie IV: Niet voorgekomen op de cursus

Dit betreft de volgende vragen:

- Vragen over grotebakstof (examenstof die niet behandeld is tijdens de cursus). De stof is niet voorgekomen in de standaard opgegeven opgaven, de voorbereidende opgaven of opgegeven stof op de vakkenpagina.
- Vragen waarvan je redelijkerwijs niet kon vaststellen dat het om een op de cursus behandeld concept in een andere context gaat.